

Особливості перепідготовки фахівців гуманітарного профілю в США

Шанскова Тетяна Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
завідуюча кафедрою педагогіки, психології та управління навчальними закладами
Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Анотація: у статті проаналізовано сучасні тенденції перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів та соціальних педагогів у США; перераховано основні напрями досліджень українських та російських науковців у цій галузі; подано структуру мережі закладів підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників у США; охарактеризовано основні форми та методи підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогів; висвітлено значення дистанційного навчання у цьому процесі; визначено можливості застосування досвіду США для покращення системи перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців гуманітарного профілю в Україні.

Ключові слова: неперервна освіта, система післядипломної освіти вчителів у США, школи-магніти, дистанційна освіта, тьютор.

Постановка проблеми. У контексті наукового осмислення проблеми розвитку освіти дорослих у США загалом та перепідготовці фахівців гуманітарного профілю в сучасних умовах зокрема необхідно проаналізувати вплив основних педагогічних концепцій та поглядів науковців на цю проблему. Так, дослідження відомих американських філософів та педагогів Дж. Брунера, Дж. Дьюї, А. Маслоу, М. Ноулза, Е. Торндайка та інших показано, що освіта дорослих є самостійною складовою системи освіти, головним завданням якої є сприяння розвитку людини в період її самостійного життя.

Узагальнивши погляди провідних учених США, можна стверджувати, що освіта дорослих у США ґрунтується на поєднанні ідей лібералізму – надання рівного доступу до освіти, гуманізму – розгляду дорослої людини як активного суб'єкта навчального процесу, біхевіоризму – освіта дорослих є механізмом змін та активності дорослої людини; прогресивізму – життєвий досвід дорослої людини – основа навчання.

Загальна вища, так і педагогічна освіта в США розвивалася в п'ять етапів: 1606 - 1776 рр. - відкриття коледжів, які готували здебільшого священиків; 1777 - 1862 рр. - секуляризація вищої школи; 1863 - 1900 рр. - організація університетів; 1901 - 1950 рр. - поява і розвиток дворічних коледжів; 1951 р. - до теперішнього часу - перебудова системи вищої освіти з урахуванням науково-технічного прогресу. Отже система підготовки вчителя у США сформувалася пізніше (у першій половині XX ст.), ніж у Західній Європі, де вона склалася вже в XIX ст. Основною формою підготовки вчителів у той час були педагогічні коледжі.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Система освіти в США є предметом наукових пошуків російських та українських учених. Детальні дослідження в галузі порівняльної педагогіки здійснено російськими науковцями О. Буренковою, Г. Дмитрієвою, Н. Корольовою, О. Савіних, О. Скрябіною, О. Хахубією та іншими. Було з'ясовано, що основними принципами технологій навчання дорослих у США є гуманізм, активне отримання знань та співпраця у навчальному процесі викладачів і студентів. Різним аспектам проблеми професійної підготовки вчителів у США приділяють увагу і українські науковці, а саме: професійному навчанню безробітних у США (Н. Бідюк); підходам до навчального процесу в системі підвищення кваліфікації вчителів у США (В. Гаргай); методології вищої педагогічної освіти за кордоном (Л. Пуховська); особливостям та складовим педагогічної майстерності вчителя в США (Р. Вендровська, В. Жуковський, Р. Роман); гуманізації та гуманітаризації освіти у класичних університетах США (Р. Беланов); розвитку змісту освіти студентів педагогічних навчальних закладів США у 60-80-х роках XX ст. (О. Пономарьова); розвитку змісту освіти студентів педагогічних навчальних закладів США в 70-80 роках XX ст. (І. Пентіна); загальному розвитку педагогічної освіти в США з середини 60-х до початку 90-х років XX ст.; індивідуалізованому навчанню майбутніх учителів у США (Л. Смально); професійному становленню молодого вчителя у США (Т. Чувакова). Загалом система підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів у США сприяє задоволенню потреб учителів у вдосконаленні їх фахової підготовки.

У США на даний час розроблено нову парадигму шкільної освіти XXI століття. Великі надії покладаються на школи-магніти із профільною диференціацією навчання. Варіативність освітніх послуг у таких школах здійснюється за рахунок розширення спектру різних навчальних курсів за вибором. Програми таких шкіл орієнтовані на конкретну сферу професійної діяльності, і до таких програм, як і до фахівців даного профілю, висуваються досить високі вимоги, яким повинен відповідати фахівець даного профілю [3].

Сучасну систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників у США можливо охарактеризувати як національну систему, керовану на місцевому рівні [3, с. 4].

Американські дослідники Л. Еванс, С. Шаха, В. Люїс, Т. О'Доннел, Д. Браун стверджують, що підвищення кваліфікації вчителів середньої школи включає професійний розвиток вчителя-спеціаліста, формальну освіту, тренінги та неформальну підтримку [4, с. 123-137].

Система післядипломної освіти фахівців гуманітарного профілю в США базується на концепції неперервної освіти, яка реалізується як через програми професійного навчання, що передбачають отримання офіційних дипломів, так і через післядипломну освіту. На основі аналізу наукової літератури у теорії і практиці розвитку післядипломної освіти у США виділено 3 етапи:

- I етап — 1950 – початок 1960-х рр. — трактування післядипломної освіти як компенсаторної, основне завдання якої полягало у ліквідації недоліків освіти соціальних працівників, пов'язаних із “старінням” їх знань або недосконалістю існуючих систем освіти;

- II етап — середина 1960-х - початок 1970-х рр. — післядипломна освіта асоціювалася переважно із підвищенням кваліфікації, активно розроблялися питання організації її різних форм;

- III етап — середина 1970-х рр. – теперішній час — післядипломну освіту визначають як інтегральну, тобто таку, що забезпечує професійну адаптацію до нових суспільних умов. В основі такої концепції лежить ідея поєднання в тій чи іншій формі загальної освіти із професійною та підвищенням кваліфікації [4].

Підвищення кваліфікації американського вчителя розглядається як процес його поступового зростання як особистості й професіонала у процесі професійної діяльності. [5].

Мета статті: проаналізувати сучасний стан перепідготовки фахівців гуманітарного профілю у США та показати можливості втілення американського досвіду в систему перепідготовки та здобуття другої вищої освіти гуманітарного профілю в Україні.

Виклад основного матеріалу. Традиційно важливе місце в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у США належить Відділам Освіти на рівні місцевої влади. Головні роль у практичній організації всіх заходів з підвищення кваліфікації вчителів відіграють місцеві органи управління, общини, різноманітні добродійні організації. Департамент освіти США (US. Department of Education) – центральний орган, який відповідає за реалізацію у країні урядової політики у сфері освіти. Цей орган не виконує безпосередніх адміністративно-управлінських функцій та не здійснює прямого впливу на політику в галузі підвищення кваліфікації, яку здійснюють влада штатів та шкільних округів/районів. Департамент з'ясовує гострі проблеми підготовки та перепідготовки вчителів на основі статистичної інформації, а також організує дослідження, спрямовані на їх вирішення.

До складу Департаменту освіти входять Національний Центр статистики освіти (The National Center for Education Statistics) (NCES), Національна Рада педагогічних досліджень (National Council of Educational Research and Training) (NCERT), Національний Інститут Освіти (The U.S. National Institute of Education) (NIE), Національна асоціація федеральних Управлінь Освіти (The National Association of State Boards of Education) (NASBE), Фонд покращення вищої освіти (National Board of the Fund for the Improvement of Postsecondary Education), Національне Правління Професійних Викладацьких Стандартів (National Board for Professional Teaching Standards) тощо.

Національний Центр статистики освіти (NCES) збирає та зберігає усі дані, які характеризують розвиток освіти у країні, в тому числі й інформацію про підвищення кваліфікації та перепідготовку вчителів. У центрі створена програма звітності щодо кількості вчителів різного профілю та рівень їх освіти, про результати екзаменів і тестування професійної підготовки, про кількість вчителів, які навчаються на різноманітних курсах, про кількість та зміст місцевих програм підвищення кваліфікації тощо.

Організацію наукової роботи в галузі післядипломної освіти покладено на Національний Інститут Освіти (NIE), головним завданням якого є проведення наукових досліджень, пов'язаних з підвищенням рівня професійної підготовки вчителів.

Національне Правління Професійних Викладацьких Стандартів (NBPTS) займається питаннями перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів в США. Правління має автономний статус і його завданням є розробка ініціатив з покращення американської системи післядипломної освіти на національному рівні: професійна інформація, консультування, гранти, фінансування, тощо. Ефективність системи післядипломної освіти зумовлена потребою неперервної освіти вчителів на рівні шкіл. Тому однією з функцій Національного Правління Професійних Викладацьких Стандартів (NBPTS) є розробка проектів з розвитку та дослідження активних методів і гнучких форм підвищення кваліфікації вчителів безпосередньо у школах або у вищих навчальних закладах. Правління запровадило необхідні й обґрунтовані стандарти професійної компетентності для різних категорій вчителів.

Післядипломна педагогічна освіта в США це - комплексна співпраця багатьох організацій: інститутів освіти, добровільних організацій, спонсорів, професійних спілок вчителів, шкіл і самих учителів. У США існують федеральні державні та суспільні установи, які займаються проблемами неперервної освіти, післядипломної освіти, проте, не підпорядковані Департаменту Освіти. Ці установи та організації, які їх фінансують, не залежать від держави, адміністрацій штатів та не пов'язані одна з одною.

Чисельні комітети, фонди, інститути відіграють важливу роль у визначенні напрямів післядипломної освіти. До відомих у всьому світі неурядових організацій належать:

- фонд Карнегі для Підвищення Кваліфікації Вчителів (Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching), заснований Ендрю Карнегі у 1905 році як незалежний дослідницький центр у галузі освіти;

- фонд Чарльза Ф. Кеттерінга (The Charles F. Kettering Foundation), заснований Чарльзом Франкліном Кеттерінгом у 1927 році з метою підтримки системи освіти, досліджень і нових розробок;

- фонд Форда (The Ford Foundation) заснований Едселем Фордом у 1936 році для фінансування наукових, освітніх та доброчинних проектів.

Ці та інші фонди й добровільні організації значно підтримують програми підвищення кваліфікації вчителів, проте ефективність діяльності системи післядипломної освіти залежать від розвитку її структурних елементів на регіональному та місцевому рівні. У структурі післядипломної освіти кожного штату існують агенції (Training and Development Agencies for Schools) (TDAS), які займаються питаннями підвищення кваліфікації вчителів і саме вони несуть відповідальність за реалізацію урядової політики в сфері післядипломної освіти вчителів та інших шкільних працівників. Кожна агенція проводить діагностику діяльності шкіл і коледжів, перевіряє ефективність програм навчання, з'ясовує проблеми покращення роботи вчителя, шкільної адміністрації, тощо. Агенції широко рекламують ефективні форми та програми навчання, організують співробітництво шкіл та університетів, допомагають чисельним учительським центрам, створюють консультативні та дорадчі групи й комісії з питань післядипломної освіти тощо.

Основною адміністративною одиницею штату є шкільні округи/райони (districts), у повноваження яких входить прийом на роботу й звільнення вчителів, апробація шкільних програм і методів навчання. Ці повноваження знаходяться у шкільно ради округу, яка складається з підприємців, представників профспілок, церкви, різних об'єднань тощо. Виконавчі функції здійснює суперінтендант (superintendent) округу, який слідує за поточною роботою шкіл. При шкільній раді функціонують комітети з професії вчителя, в обов'язки яких входить розробка стратегічної політики в галузі підвищення кваліфікації працівників освіти шкіл округу: дослідження потреб шкіл і вчителів у підвищенні кваліфікації; планування й керівництво програмами для забезпечення цих потреб; контроль та оцінка фінансових аспектів і якості програм; розробка експериментів з перевірки нових концепцій підвищення кваліфікації; мобілізація приватних і державних ресурсів з метою перепідготовки й підвищення кваліфікації вчителів та інших працівників шкіл.

Відповідальність за підвищення кваліфікації вчителів у системі післядипломної освіти в США несуть чисельні комітети й комісії з професії вчителя [6, с. 88]. У роботу комісій і підкомітетів включають представників місцевих обшин, педагогічних коледжів й університетів, підприємців, обізнаних зі шкільною справою, самих учителів. Кожен комітет проводить консультації з регіональним агентством з підвищення кваліфікації. З урахуванням цих консультацій, а також спираючись на аналіз потреб вчителів і шкіл округу, комітети й комісії розробляють план підвищення кваліфікації вчителів шкіл свого округу, який включає певні цілі, чисельність вчителів, яким належить підвищити свою кваліфікацію, форми і види навчання тощо. План складається на три роки; забезпечується щорічним бюджетом та є доступним і відкритим для широкого обговорення громадськості. Таким чином, підвищується зацікавленість усіх членів місцевої громади (підприємців, представників влади, профспілок, добровільних організацій тощо) в підвищенні професійної майстерності шкільних працівників. [7, с.22]. Комісії зобов'язані публікувати щорічні звіти своєї діяльності з відображенням досягнення показників, встановлених планами та містить фінансовий звіт [9, с. 97].

Національна система підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл США складається з двох основних організаційних моделей: на базі вищих навчальних закладів та безпосередньо у школах. Специфічною ознакою структури підвищення кваліфікації вчителів є впровадження гнучких навчальних планів і варіативних навчальних програм, очне і заочне навчання, виїзні форми підвищення кваліфікації, безоплатний характер навчання, звільнення на період курсів від занять у школі, зазначення у трудовому контракті позиції про підвищення кваліфікації у конкретному обсязі, заснування спеціальних рад з оцінки професіоналізму, введення процедури атестації тощо.

Головною метою системи післядипломної освіти США є ознайомлення вчителів з новинками теорії та практики педагогічної діяльності, прогресивними педагогічними технологіями, а також закріплення у них навичок самостійного набуття знань, необхідних для професійного зростання. Таким чином, управління перепідготовкою і підвищенням кваліфікації вчителів у США ґрунтується на гнучкому поєднанні централізованих форм (розробка напрямів, рекомендацій, контроль) з широким використанням механізму горизонтальної координації дій місцевих органів у рамках координаційно-дорадчих груп, комітетів, профспілкових, добровільних організацій тощо. Для ефективної роботи системи професійної підготовки та перепідготовки вчителів потрібне більш чітке розмежування функцій і відповідальності всіх систем управління освітою США.

Опитування в школах США показало, що більшість учителів (96%) професійних та середніх шкіл, які працюють у системі початкової професійної освіти, брали участь у хоча б одній формі підвищення кваліфікації та професійної майстерності.

Найчастіше застосовуються такі форми підвищення кваліфікації: окружні семінари і секції; шкільні семінари і секції; семінари з підвищення кваліфікації через професійні асоціації; робота предметно-методичних комітетів; курси підвищення кваліфікації для дорослих; комісії з навчально-методичної літератури та підручників; курси на базі університетських коледжів; вступні курси для молодих учителів. Найчастіше темами курсів підвищення кваліфікації є нові технології в освіті, питання оцінювання, кооперативне навчання, питання методики викладання дисциплін, вдосконалення змісту освіти [6, с.102-104].

Набули поширення різні форми допомоги вчителям у школах: відвідування занять наставниками з подальшим аналізом; запроваджуються нові програми системи підвищення кваліфікації вчителів; впроваджуються літні курси для перепідготовки вчителів при великих університетах і коледжах, які мають відповідну матеріальну базу і отримують дотації з федерального бюджету. Діяльність літніх курсів включає два етапи: перший - це літні заняття з вивчення фахового предмета; другий - професійна підготовка упродовж навчального року. Літні курси працюють у липні-серпні упродовж шести-восьми тижнів. Заняття проводяться щоденно; практикуються різні форми лекцій, семінарів, практичних занять, пропонується самостійна робота. Головним завданням є ознайомлення педагогів із змістом нових програм, підручників і навчальних посібників. Переважає інформаційний підхід, який відображає сучасний стан науки.

Існують також річні курси без відриву від роботи у школі. Їх створюють на кошти Національного наукового фонду. Тут навчання відбувається щотижня, у вечірній час. На базі навчальних закладів регулярно проходять засідання навчально-методичних предметних комісій, які в США називаються "Команди лідерства". Ця назва виникла в кінці 80-х років у межах спроб впровадження концепції управління загальною якістю освіти.

Необхідно наголосити, що 73% вчителів відзначили, що вони отримали повну або часткову фінансову підтримку для участі у формах підвищення професійної майстерності. Підтримка включала в себе звільнення від навчального навантаження, запланований час на підвищення кваліфікації, оплату витрат на відрядження і проїзд, стипендію або позики на перепідготовку.

Прогресивним кроком у формуванні сучасної політики в галузі підвищення кваліфікації вчителів США було створення Національного науково-дослідного центру з навчання вчителів, який ініціював широкомасштабні міжнародні дослідження у галузі післядипломної освіти педагогічних кадрів з метою пошуку шляхів оптимізації функціонування системи підвищення кваліфікації, раціонального використання наявних матеріальних ресурсів, а також взаємообміну й вивчення набутого кожною країною досвіду [7].

Важливе місце у професійній перепідготовці фахівців гуманітарного профіля у США займає дистанційне навчання. Центальною кадровою одиницею цього процесу є тьютор, професійна діяльність якого суттєво відрізняється від діяльності викладача вищої школи. У системі дистанційної освіти він виступає транслятором знань, експертом, провідником та змістовим лідером. Основними напрямками його діяльності є проєктувальний, консультативний, фасилітативний, організаторський та необхідність виконання таких професійних функцій: управлінської, діагностичної, цілепокладання, мотиваційної, планування, комунікативної, контролюючої, рефлексивної, методичної. Функції тьютора реалізуються через організаційні формальності діяльності, які характеризують її зміст: презентації, конференції, проєктування, контроль навчальної діяльності, клуб-діалог студентів і тьютора, тьюторіал, недільна школа, група самопідтримки. Доведено, що викладач у системі дистанційного навчання, традиційно окреслений у науковій літературі як тьютор, має певні спільні й відмінні характеристики з відповідним видом професійної діяльності у площині традиційної освіти.

Організаційно-методичне забезпечення дистанційної форми навчання у США ґрунтується на реалізації організаційного алгоритму та методичного забезпечення цього процесу за допомогою регіональних акредитаційних агенцій, що забезпечують дистанційне оволодіння гуманітарними

курсами; розглянуто головні чинники, що детермінують вибір майбутнім слухачем дистанційного гуманітарного курсу в США: володіння об'єктивною інформацією про можливі результати його засвоєння для подальшої життєдіяльності; визначення можливих додаткових матеріальних витрат; володіння інформацією про наявну технічну та академічну допомогу.

Проходження дистанційного курсу в системі вищої гуманітарної освіти США відбувається за таким алгоритмом: тестування особистісних якостей майбутнього студента (онлайн режим); зарахування на обраний дистанційний курс; оплата посеместрового навчання; закріплення тьютора; складання індивідуального академічного плану навчання для кожного студента; виконання передбаченої дистанційним курсом суми кредитів (можна достроково); складання підсумкових випробувань (залік, іспит, підсумковий тестування) в режимі онлайн або ж змішаному; отримання сертифіката про засвоєння дистанційного курсу; і/або продовження дистанційного навчання [2].

Дистанційна освіта також набула поширення у підготовці соціальних працівників та психологів (модель "філіалу", "переносної аудиторії" та мережевого навчання, які відображають еволюцію використання у педагогічному процесі інноваційних технологій навчання. Встановлено, що на сьогоднішній день найбільш ефективним визнане поєднання традиційної та дистанційної форм навчання у співвідношенні шістьдесят-сорок. Професійна підготовка соціальних працівників у США реалізується на основі особистісно орієнтованої моделі освіти, характерними рисами якої є: варіативність та гнучкий характер освітньо-професійних програм, їх орієнтація на вимоги практики; можливість вибору студентами спеціалізації; навчання за індивідуальними планами, значний обсяг елективних курсів та самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів; використання у навчальному процесі інноваційних технологій навчання, зокрема дистанційного.

Головною метою післядипломної освіти є ознайомлення соціальних працівників із новими досягненнями у теорії і практиці соціальної роботи, а також закріплення у них навичок самостійного набуття знань, необхідних для професійного зростання. Участь у програмах післядипломної освіти є необхідною умовою для поновлення ліцензії на право професійної діяльності. Основними організаторами та спонсорами післядипломної освіти є агентства соціальної роботи, університети та професійні організації соціальних працівників.

Проаналізувавши американський досвід підготовки соціальних працівників Н. Собчак визначила такі позитивні тенденції, які можливо застосовувати в Україні, а саме: позитивні ідеї досвіду організації професійного відбору та практичної підготовки у школах та коледжах соціальної роботи США; співвідношення теоретичного і практичного компонентів у цілісній системі підготовки фахівців для соціальної сфери; розширення вибіркових дисциплін та проблематики навчально-професійних курсів; питання організації та навчально-методичного супроводу самостійної роботи студентів; забезпечення рефлексивності навчання; впровадження інноваційних технологій організації навчального процесу, зокрема дистанційного навчання [4].

Висновки. Сучасні моделі перепідготовки американських учителів ґрунтуються на таких основних засадах:

а) децентралізація - (у США немає спеціальних інститутів післядипломної освіти або підвищення кваліфікації працівників освіти (її здійснюють більшість університетів, педагогічні коледжі та науково-педагогічні центри, АФТ – Американська федерація вчителів);

б) свобода вибору - вчитель самостійно відповідно власним фаховим інтересам, потребам та можливостям обирає навчальний заклад, зміст, форму і темп післядипломної освіти;

в) ринковий підхід виявляється у тому, що багато фірм пропонують найрізноманітніші інформаційні, наукові, методичні та культурні матеріали і вчитель може обирати саме те, що йому найбільше потрібно;

г) матеріальне стимулювання - підвищення професійної майстерності вчителя супроводжується істотним зростанням заробітної плати та посадового статусу (зарплата нараховується залежно від педагогічного стажу та кількості набраних після одержання права на викладання кредитів, тобто певної кількості навчальних годин, які необхідні для оволодіння знаннями з певного предмета або теми);

д) усебічність - вчителю пропонується така кількість різноманітних навчальних курсів, предметів, проблем, яка не лише задовольняє його пізнавальні та культурні потреби, а й уможливує в разі необхідності зміну фахової спеціалізації).

Тому в Україні в системі післядипломної освіти фахівців гуманітарного профілю, зокрема перепідготовці, потрібно спиратися на зазначені прогресивні тенденції цього процесу в США, адаптуючи їх до соціально-економічних та національних умов педагогічної реальності в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кошманова Т.С. На шляху до новітньої педагогічної освіти (на прикладі університету штату Мічиган, США) / Т.С. Кошманова. Львів: Вид. центр Львівського нац.ун-ту ім. І.Франка, 2000. - 234 с.
2. Малярчук О. В. Дистанційне навчання в системі вищої гуманітарної освіти США // автореф.. дис.... канд. пед. наук: 13.00.01 / Малярчук Олена Володимирівна. - Житомир: ЖДУ імені І. Франка, 2010. - 20 с.
3. Пуховська Л.П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: Монографія / Л. П. Пуховська. - К.: Вища школа, 1997. - 180 с.
4. Собчак Н. М. Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США: автореф...дис.... канд. пед. наук: 13.00.04 / Надія Мирославівна Собчак. - Тернопіль: Тернопільський державний педагогічний університет імені В. Гнатюка, 2004. -22 с.
5. Хатюшина А. А. Теория и практика повышения квалификации учителей США: на примере штата Южная Каролина: дис... канд. пед. наук: 13.00.08/ Хатюшина Анна Андреевна. - Москва, 2009 - 171 с.
6. Шумаєва С.П. Підготовка медіа педагогів та загальна мас-медіа просвіта вчителів у США /С. П. Шумаєва //Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. - Ізмаїл, 2004. - Вип. 16. - С. 155 - 160
7. Elementary and Secondary Education Act (ESEA). Known as the No Child Left Behind Act of 2001, from <http://www.gpo.gov>.
8. Evans L. (2002). What is teacher development? Oxford Review of Education. - 28(1). - 123-137.
9. Fullan M. Organization Development in Schools: The state of the art // Review of Educational Research. - 1980. - V.50, №1.
10. Ingvarson L., Mackenzie D. Factors effecting the impact of in service course for teachers: implications for policy // Teacher and Teaching Education. - 1988 - V.4

References translated and transliterated

1. Koshmanova T.S. De via ad novitnoï pedagogichnoï osviti (in statu prikladi universitetu Michigan, USA) / T.S. Koshmanova . Leopoldis : omnem. centrum Lvivskogo nats.un - ut im. I.Franka 2000 . - 234s.
2. Malyarchuk OV Distantnyiye navchannya in sistemi vischoï humanitarnoï osviti USA // .. synopsis Ditis Candidatus .. ped .. scientiae : 13.00.01 / Malyarchuk Olena Volodymyrivna . - Zhitomir, ZDU imeni I.Franka, 2010. - 20 s.
3. Puhovska L. P. Profesiyna pidgotovka vchiteliv ad Zahidniy Evropi: Ego spilnist rozbizhnosti: Monografiya / Puhovska L.P. - K.:Visha scholam,1997. - 180 s.
4. Sobchak N. M. Zmist ego ad formationem profesiynoi pidgotovki sotsialnih pratsivnikov sistemi neperervnoi osviti USA: ... invenisse, Synopsis candidati. ped . scientiae : 13.00.04 / Nadiya Mirosлавivna Sobchak . - Ternopil : Ternopilsky derzhavnaya pedagogichny universitet imeni W. Hnatiuk , 2004 . - 22 s .
5. Hatyushina A. A. ratio atque usus magister disciplina Foederatarum: South Carolina casu : ... invenisse, candidati. ped . scientiae : 13.00.08 / Hatyushina Anna Andreevna . - Moscoviae, 2009. - 171s.
6. Shumaeva S. P. Pidgotovka media pedagogiv quod zagalna massa media Prosvita vchiteliv US /S. P. Shumaeva // Naukova visnyk Izmail'skogo Deus humanitarnogo universitetu . - Izmail , 2004 . - Vip. 16 . - S. 155 -160
7. Elementare et secundae educationem Act (ESEA) . Ut liberos relictus Actus 2001, a <http://www.gpo.gov>
8. Evans L. (2002) . Magister quod est progressum? Tacitus Review of Education. - 28 (1) . - 123-137 .
9. Fullan metallo. Organizationem progressionem in scholis status art // recensuit Donec ipsum . -1980.- v. 50, № 1.

10 . L. Ingvarson , D. Mackenzie Efficientibus causis incidentibus in_service cursus doctores consilium implicationes // educationem magister et doctrina . – 1988. - V.4

Shanskova T.I. Features re-training in the humanities in the United States.

Abstract: this article analyzes the current trends of retraining and advanced training of teachers and social workers in the U.S. are the main lines of research of the Ukrainian and Russian scientists in this field , the structure of a network of training and retraining of educators in the United States , the characteristic of the basic forms and methods of improving training and retraining of teachers ; lit importance of distance education in this process, identify opportunities to use the experience to improve the U.S. system of retraining and professional fields in Ukraine.
Keywords: continuing education , the system of postgraduate education teachers in the United States, magnet schools , distance learning , tutor .

Шанскова Т. И.

Особенности переподготовки специалистов гуманитарного профиля в США.

Аннотация: в статье проанализированы современные тенденции переподготовки и повышения квалификации учителей и социальных педагогов в США; перечислены основные направления исследований украинских и русских ученых в данной сфере; представлена структура сети учреждений повышения квалификации и переподготовки работников образования в США; дана характеристика основным формам и методам повышения квалификации и переподготовки педагогов; освещено значение дистанционного образования в этом процессе; определены возможности использования опыта США для улучшения системы переподготовки и повышения квалификации специалистов гуманитарного профиля в Украине.

Ключевые слова: непрерывное образование, система последилового образования учителей в США, школы-магниты, дистанционное образование, тьютор.